

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG**

NGUYỄN VĂN PHƯƠNG

**HOÀN THIỆN TỔ CHỨC KẾ TOÁN NHIỆM TẠI
TỔNG CÔNG TY ĐIỆN LỰC MIỀN TRUNG**

Chuyên ngành: Kế toán

Mã số: 60.34.30

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN TRỊ KINH DOANH

Đà Nẵng - Năm 2011

Công trình này được hoàn thành tại
ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG

Người hướng dẫn khoa học: TS.TRẦN ĐÌNH KHÔI NGUYỄN

Phản biện 1:

Phản biện 2:

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm Luận văn tốt nghiệp Thạc sĩ Kinh tế tại Đại học Đà Nẵng vào ngày ...tháng .. . năm 2011.

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

- Trung tâm Thông tin - Học liệu, Đại học Đà Nẵng
- Thư viện Trường Đại học Kinh tế, Đại học Đà Nẵng

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Kế toán quản trị ra đời trên thế giới từ những năm đầu của thế kỷ XX xuất phát từ đòi hỏi nâng cao hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp. Tại Việt Nam, kế toán quản trị bắt đầu được quan tâm trong khoảng hơn một thập kỷ trở lại đây. Trước tình hình nền kinh tế thị trường ngày càng cạnh tranh gay gắt, sự phát triển của khoa học kỹ thuật và khoa học quản lý ngày càng tiến bộ. Việc nâng cao nội lực, nâng cao khả năng cạnh tranh của doanh nghiệp trên thị trường là vấn đề sống còn của các doanh nghiệp trong điều kiện hiện nay.

Tổng công ty Điện Lực Miền Trung là một đơn vị có nhiều công ty trực thuộc hoạt động nhiều lĩnh vực. Vì vậy vấn đề cấp thiết đặt ra đối với các công ty trực thuộc nói riêng và Tổng công ty nói chung là cần phải tổ chức công tác kế toán cho phù hợp với xu thế phát triển và hội nhập quốc tế, đáp ứng yêu cầu quản lý, nâng cao hiệu quả hoạt động kinh doanh của toàn đơn vị.

Xuất phát từ những yêu cầu trên, tác giả đã nghiên cứu thực hiện đề tài “Hoàn thiện tổ chức kế toán trách nhiệm tại Tổng Công ty Điện Lực Miền trung” làm luận văn tốt nghiệp của mình.

2. Mục đích nghiên cứu của đề tài

Mục đích của đề tài là trên cơ sở nghiên cứu những vấn đề lý luận về kế toán trách nhiệm, vận dụng để tìm hiểu thực trạng công tác kế toán trách nhiệm Tổng Công ty Điện Lực Miền Trung, nhằm:

- Xây dựng các trung tâm trách nhiệm phù hợp với đặc thù bộ máy tổ chức quản lý tại Tổng Công ty Điện Lực Miền Trung.

- Xây dựng hệ thống chỉ tiêu phân tích và đánh giá thành quả các trung tâm trách nhiệm, giúp nhà quản trị có cơ sở đánh giá một cách đúng đắn thành quả của các đơn vị, các bộ phận trong việc hướng tới mục tiêu chung của Tổng công ty.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của đề tài

Luận văn tập trung nghiên cứu những vấn đề lý luận cơ bản về kế toán trách nhiệm và vận dụng vào tổ chức kế toán trách nhiệm tại Tổng Công ty Điện Lực Miền Trung trong lĩnh vực sản xuất và phân phối điện năng.

Để đáp ứng tính trọng yếu của luận văn, tác giả chọn phạm vi nghiên cứu của luận văn giới hạn trong lĩnh vực sản xuất và phân phối điện năng, vì đây là hoạt động sản xuất kinh doanh chiếm tỷ lệ trên 97% doanh thu toàn Tổng Công ty Điện Lực Miền Trung. Luận văn sẽ nghiên cứu từ cấp thấp nhất đến cấp cao nhất trong cơ cấu tổ chức của Tổng công ty.

4. Phương pháp nghiên cứu

Luận văn dựa trên phương pháp luận duy vật biện chứng kết hợp với các phương pháp cụ thể như: so sánh, phân tích,... để hệ thống hoá cơ sở lý luận về kế toán trách nhiệm, từ đó nghiên cứu thực trạng về kế toán trách nhiệm tại Tổng Công ty Điện Lực Miền Trung, đề ra các giải pháp tổ chức kế toán trách nhiệm cho Tổng công ty.

5. Những đóng góp của đề tài

Trên cơ sở nghiên cứu về kế toán trách nhiệm, mô hình tổ chức kế toán trách nhiệm và hệ thống báo cáo tại Tổng Công ty Điện Lực Miền Trung, đề tài có những đóng góp sau đây:

- Xây dựng, bổ sung và hoàn thiện tổ chức kế toán trách nhiệm tại Tổng công ty Điện lực Miền Trung.

- Trên cơ sở xác lập mô hình tổ chức kế toán trách nhiệm phù hợp, hệ thống báo cáo kế toán trách nhiệm hợp lý, đơn vị sẽ kiểm soát được toàn bộ hoạt động sản xuất kinh doanh tại đơn vị tốt hơn, mang lại hiệu quả cao nhất cho doanh nghiệp.

6. Kết cấu của đề tài

Ngoài lời mở đầu, kết luận, đề tài được trình bày với 3 chương:

Chương 1: Những vấn đề lý luận về tổ chức kế toán trách nhiệm trong doanh nghiệp

Chương 2: Thực trạng tổ chức kế toán trách nhiệm tại Tổng Công ty Điện Lực Miền Trung

Chương 3: Hoàn thiện tổ chức kế toán trách nhiệm tại Tổng Công ty Điện Lực Miền Trung

CHƯƠNG I

NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ TỔ CHỨC KẾ TOÁN TRÁCH NHIỆM TRONG DOANH NGHIỆP

1.1 Khái quát về kế toán trách nhiệm

Để đáp ứng yêu cầu quản lý một tổ chức kinh doanh có qui mô lớn, các nhà quản trị cấp cao thường tiến hành việc phân quyền phù hợp với cấu trúc tổ chức của đơn vị mình. Để phục vụ cho việc kiểm soát kết quả hoạt động của từng bộ phận theo sự phân quyền này, kế toán quản trị đã sử dụng một phương pháp thích ứng đó là hệ thống kế toán theo các trung tâm trách nhiệm (TTTTN).

1.1.1 *Khái niệm kế toán trách nhiệm*

Kế toán trách nhiệm là một hệ thống thừa nhận mỗi bộ phận (thành viên, con người) trong một tổ chức có quyền chỉ đạo và chịu trách nhiệm về những nghiệp vụ riêng biệt thuộc về phạm vi quản lý của mình, họ phải xác định, đánh giá và báo cáo cho tổ chức, thông qua đó cấp quản lý cao hơn sử dụng các thông tin này để đánh giá thành quả của các bộ phận trong tổ chức [7]

1.1.2 *Bản chất của kế toán trách nhiệm*

1.1.2.1 *Kế toán trách nhiệm là một nội dung của kế toán quản trị*

Kế toán trách nhiệm chính là sự cá nhân hoá, nhân cách hoá hệ thống kế toán quản trị. Kế toán trách nhiệm không chỉ đảm bảo cung cấp thông tin đầy đủ, rõ ràng về hoạt động sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp mà còn xác định rõ ai là người chịu trách nhiệm, bộ phận nào có quyền kiểm soát đối với hoạt động xảy ra.

1.1.2.2 Kế toán trách nhiệm - một nhân tố trong hệ thống kiểm soát quản lý

Để xây dựng một hệ thống kiểm soát quản lý nhằm đạt được mục tiêu của tổ chức cần phải xác định các trung tâm trách nhiệm, cân nhắc giữa chi phí và lợi ích, đưa ra động lực để đạt được mục tiêu và những nỗ lực quản lý.

Như vậy, người ta áp dụng hệ thống kế toán trách nhiệm để nhận rõ bộ phận nào trong tổ chức có trách nhiệm với từng mục tiêu, phát triển các đo lường việc thực hiện và các chỉ tiêu cần đạt được, thiết kế các báo cáo về các đo lường này ở từng bộ phận trong tổ chức hoặc từng trung tâm trách nhiệm.

1.1.3. Vai trò của kế toán trách nhiệm

Trong một doanh nghiệp, để điều hành quá trình hoạt động sản xuất kinh doanh được hiệu quả, nhà quản trị cần xác lập mục tiêu, xây dựng kế hoạch và triển khai việc thực hiện mục tiêu của mình. Trong quá trình hoạt động, nhà quản trị phải không ngừng kiểm tra, đôn đốc và đánh giá việc thực hiện mục tiêu chung của các cấp thừa hành, thông qua việc phân tích, tính toán hiệu quả của từng hoạt động, từng khâu, từng sản phẩm..

1.2 Phân cấp quản lý – cơ sở thiết lập kế toán trách nhiệm

Kế toán trách nhiệm gắn liền với phân cấp quản lý. Thật vậy, nếu không có sự phân cấp quản lý thì sẽ không tồn tại kế toán trách nhiệm. Kế toán trách nhiệm chỉ tồn tại, hoạt động có hiệu quả nhất trong các tổ chức phân quyền, ở đó quyền ra quyết định và trách nhiệm được trải rộng trong toàn tổ chức. Các cấp quản lý khác nhau được quyền ra quyết định và chịu

trách nhiệm với phạm vi quyền hạn và trách nhiệm của họ. Hoạt động của tổ chức gắn liền với hệ thống quyền hạn, trách nhiệm của tất cả các bộ phận, thành viên.

1.3 Tổ chức các trung tâm trách nhiệm.

1.3.1 Khái niệm trung tâm trách nhiệm

Trung tâm trách nhiệm là một bộ phận trong tổ chức, nơi mà nhà quản trị bộ phận chịu trách nhiệm về kết quả hoạt động của bộ phận mình. Theo đó, căn cứ vào cơ cấu tổ chức và mức độ phân cấp quản lý của doanh nghiệp mà có hệ thống các trung tâm trách nhiệm tương ứng. Các trung tâm trách nhiệm tạo thành một hệ thống thang bậc trách nhiệm từ cấp lãnh đạo thấp nhất đến cấp lãnh đạo cao nhất trong doanh nghiệp.

1.3.2 Xác định các loại trung tâm trách nhiệm.

Trong KTTN, các trung tâm trách nhiệm chủ yếu được phân chia theo chức năng tài chính. Trung tâm trách nhiệm là một chức năng hay một bộ phận trong tổ chức, đặt dưới sự lãnh đạo của một nhà quản trị hoặc một cấp quản lý, chịu trách nhiệm trực tiếp với kết quả của chức năng hay bộ phận đó. Trong một tổ chức có thể được xác lập bởi bốn loại trung tâm trách nhiệm cơ bản sau:

- *Trung tâm chi phí (Cost Centers)*
- *Trung tâm doanh thu (Revenue Centers)*
- *Trung tâm lợi nhuận (Profit Centers)*
- *Trung tâm đầu tư (Investment Centers)*

1.3.3 Đặc điểm của các trung tâm trách nhiệm

Tuỳ thuộc vào tính phức tạp của cơ cấu tổ chức và mức độ phân cấp quản lý mà doanh nghiệp thiết lập các trung tâm trách nhiệm phù hợp. Nhìn chung các trung tâm trách nhiệm có các đặc điểm sau:

- Nhà quản trị có quyền quyết định, điều hành công việc trong phạm vi quyền hạn, trách nhiệm của mình;
- Nhà quản trị ở mỗi trung tâm trách nhiệm sẽ chịu trách nhiệm về kết quả hoạt động của trung tâm do mình quản lý.

1.3.4 Môi quan hệ giữa các trung tâm trách nhiệm với cơ cấu tổ chức quản lý.

Như trình bày ở trên thì các trung tâm trách nhiệm là các đơn vị chức năng của tổ chức, hệ thống kế toán trách nhiệm ra đời nhằm phục vụ nhu cầu đánh giá thành quả và trách nhiệm quản lý của từng cá nhân, bộ phận trong tổ chức. Như vậy, chúng ta có thể thấy rằng giữa các trung tâm trách nhiệm và cơ cấu tổ chức của một tổ chức có mối quan hệ mật thiết với nhau, bởi lẽ cơ cấu tổ chức là sự phân chia tổ chức theo chức năng quản lý còn các trung tâm trách nhiệm là sự phân chia tổ chức theo chức năng hoạt động.

1.4 Đánh giá thành quả của các trung tâm trách nhiệm

Để đánh giá được thành quả của các trung tâm trách nhiệm thì kết quả thực tế của các trung tâm trách nhiệm sẽ được so sánh, đối chiếu với số liệu dự toán ban đầu trên cả hai mặt hiệu quả và hiệu năng.

1.4.1 Đánh giá thành quả trung tâm chi phí

Trung tâm chi phí được chia làm hai dạng là trung tâm chi phí tiêu chuẩn và trung tâm chi phí tự do.

+ Đối với trung tâm chi phí tiêu chuẩn (Standard cost center): nhà quản trị trung tâm chi phí tiêu chuẩn có trách nhiệm điều hành hoạt động sản xuất ở trung tâm sao cho đạt được kế hoạch sản xuất được giao đồng thời đảm bảo chi phí thực tế phát sinh không vượt quá chi phí dự toán theo định mức tiêu chuẩn.

+ Đối với trung tâm chi phí linh hoạt (flexible cost center): tương tự như nhà quản trị trung tâm chi phí tiêu chuẩn, nhà quản trị trung tâm chi phí linh hoạt có trách nhiệm điều hành hoạt động sản xuất ở trung tâm sao cho hoàn thành nhiệm vụ được giao, đồng thời đảm bảo chi phí thực tế phát sinh không vượt quá chi phí dự toán.

1.4.2 Đánh giá thành quả trung tâm doanh thu

Trách nhiệm chính của trung tâm doanh thu là đẩy mạnh việc tiêu thụ, mở rộng thị trường của từng sản phẩm, nhóm sản phẩm. Đánh giá thành quả của trung tâm doanh thu thường so sánh giữa kết quả thực tế đạt được so với kế hoạch tiêu thụ hay các phương án tiêu thụ đã xây dựng

1.4.3 Đánh giá thành quả trung tâm lợi nhuận

Trách nhiệm của trung tâm lợi nhuận là tổ chức hoạt động kinh doanh sao cho lợi nhuận đạt cao nhất. Nhà quản trị trung tâm lợi nhuận được giao vốn và những quyền hạn nhất định trong việc sử dụng số vốn đó để tạo ra lợi nhuận. Do vậy, bên cạnh trách nhiệm phải tạo ra lợi nhuận cao, trung tâm lợi nhuận còn có trách nhiệm kiểm soát chi phí phát sinh

1.4.4 Đánh giá thành quả trung tâm đầu tư

Trung tâm đầu tư với cương vị là cấp quản lý cao nhất, có đầy đủ quyền hạn để ra quyết định đầu tư trên phạm vi toàn bộ doanh nghiệp. Những quyết định đầu tư của trung tâm sẽ có ảnh hưởng đến sự thành công hay thất bại của doanh nghiệp, hay nói cách khác, có ảnh hưởng đến vận mệnh của doanh nghiệp. Đánh giá thành quả của trung tâm đầu tư cần phải phân tích thông qua các chỉ tiêu ROI, RI, EVA,...

KẾT LUẬN CHƯƠNG I

Kế toán trách nhiệm là một công cụ cung cấp thông tin, đánh giá thành quả quản lý của các cấp quản trị một cách đúng đắn và đầy đủ. Qua đó giúp doanh nghiệp kiểm soát toàn bộ chi phí, doanh thu, lợi nhuận và vốn đầu tư một cách hiệu quả, mang lại lợi ích cao nhất cho tổ chức cũng như cho toàn xã hội.

Nội dung chương I đã khái quát một số kiến thức cơ bản về kế toán trách nhiệm làm cơ sở lý luận cho việc nghiên cứu các chương tiếp theo. Trong một tổ chức có sự phân quyền, ta có thể chia trách nhiệm quản lý thành 4 trung tâm trách nhiệm đó là trung tâm chi phí, trung tâm doanh thu, trung tâm lợi nhuận và trung tâm đầu tư. Mỗi trung tâm sẽ tương ứng với một cấp quản trị thích hợp, phụ thuộc vào quyền kiểm soát của nhà quản trị đối với trung tâm đó. Mục đích của việc phân quyền là tạo cho nhà quản trị có một quyền hạn nhất định gắn với trách nhiệm quản lý được giao. Từ đó có sự điều hành quản lý phù hợp với quyền hạn của mình nhằm hướng đến mục tiêu chung của tổ chức.

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận về kế toán trách nhiệm, luận văn sẽ tìm hiểu thực trạng về tổ chức kế toán trách nhiệm tại Tổng công ty Điện lực Miền Trung và đưa ra một số giải pháp nhằm hoàn thiện kế toán trách

nhiệm, góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động của Tổng công ty trong các chương tiếp theo.

CHƯƠNG II

THỰC TRẠNG TỔ CHỨC KẾ TOÁN TRÁCH NHIỆM TẠI TỔNG CÔNG TY ĐIỆN LỰC MIỀN TRUNG

2.1 Đặc điểm của Tổng Công ty Điện lực Miền Trung với việc tổ chức kế toán trách nhiệm.

2.1.1 Quá trình hình thành, chức năng, nhiệm vụ của Tổng Công ty Điện lực Miền Trung.

Tổng Công ty Điện lực Miền Trung (EVNCPC) (mà trước đây là Công ty điện lực 3) là công ty TNHH một thành viên do Tập đoàn Điện lực Việt Nam (EVN) sở hữu 100% vốn điều lệ. Tổng công ty có vốn điều lệ là: 4.500 tỷ đồng, hoạt động theo Luật Doanh nghiệp, theo phân cấp quản lý và Điều lệ hoạt động của Tập đoàn Điện lực Việt Nam. Tổng Công ty hoạt động đa ngành nghề, trong đó ngành nghề chính là sản xuất, kinh doanh điện năng và dịch vụ viễn thông công cộng trên địa bàn 13 tỉnh, thành phố duyên hải miền Trung, Tây Nguyên.

2.1.2. Đặc điểm hoạt động sản xuất kinh doanh và tổ chức bộ máy quản lý tại Tổng Công ty

2.1.2.1. Các lĩnh vực kinh doanh của Tổng Công ty

- Sản xuất kinh doanh điện năng; quản lý, vận hành lưới điện đến cấp điện áp 110 kV.

- Kinh doanh dịch vụ viễn thông công cộng: với các loại hình điện thoại cố định có dây và không dây, điện thoại di động, Internet, truyền hình cáp... với hơn 600.000 khách hàng, tổng doanh thu trên 350 tỷ đồng/năm.

- Đầu tư xây dựng nhà máy thủy điện

- Đầu tư bất động sản, căn hộ cao cấp, cao ốc văn phòng, kinh doanh khách sạn

2.1.2.2 Tổ chức bộ máy quản lý của Tổng Công ty

Cơ cấu quản lý của Tổng Công ty gồm: Chủ tịch kiêm Tổng giám đốc Tổng công ty, Kiểm soát viên, các Phó Tổng giám đốc, Kế toán trưởng và bộ máy giúp việc gồm 15 Ban chức năng.

2.1.3 Tổ chức công tác kế toán tại Tổng Công ty Điện lực Miền Trung

2.1.3.1 Tổ chức bộ máy kế toán tại Tổng Công ty

Bộ máy kế toán của Tổng Công ty được phân thành kế toán tại văn phòng Tổng Công ty (kế toán trung tâm - khối quản lý) và kế toán tại các đơn vị trực thuộc. Kế toán tại văn phòng Tổng Công ty và kế toán tại các đơn vị trực thuộc đều có hệ thống sổ sách và bộ máy nhân sự tương ứng để thực hiện đầy đủ chức năng nhiệm vụ của kế toán phân cấp.

2.1.3.2 Tổ chức công tác kế toán tại Tổng công ty

Tổng Công ty Điện lực Miền Trung có nhiều đơn vị trực thuộc nằm trên địa bàn các tỉnh, thành khác nhau. Vì vậy, công tác tổ chức phân công nhiệm vụ, phối hợp thực hiện giữa các đơn vị trực thuộc trong bộ máy kế toán và giữa các đơn vị kế toán với nhau là một công việc hết sức quan trọng. Ngoài các báo cáo tài chính kế toán do Bộ tài chính qui định, Tổng Công ty còn đưa ra những qui định cụ thể về mẫu biểu báo cáo (nội bộ), nội dung cần báo cáo, trách nhiệm người lập báo cáo và thời gian báo cáo... nhằm giúp cho bộ máy kế toán của Tổng Công ty vận hành một cách hiệu quả, đảm bảo thông tin cung cấp kịp thời cho quản lý và các cơ quan chức năng, các đơn vị, cá nhân có liên quan.

2.2 Thực trạng tổ chức kế toán trách nhiệm tại Tổng Công ty Điện Lực Miền Trung

2.2.1 Tình hình phân cấp quản lý tại Tổng Công ty

2.2.1.1 Phân cấp quản lý tài chính

Để tăng cường công tác quản lý tài chính trong Tổng Công ty Điện lực miền Trung, tạo sự chủ động và nâng cao tinh thần trách nhiệm nhằm sử dụng có hiệu quả các nguồn lực, bảo toàn và phát triển vốn nhà nước. Trên cơ sở phân cấp của Tập đoàn Điện lực Việt Nam, Tổng Công ty đã ban hành qui chế phân cấp quản lý tài chính đối với Tổng Công ty và các đơn vị trực thuộc theo QĐ1524EVN/ĐL3

2.2.1.2. Phân cấp công tác lập kế hoạch

Tổng Công ty Điện lực Miền trung là một doanh nghiệp có qui mô lớn, công tác lập kế hoạch được xem là một nội dung cơ bản và quan trọng trong quá trình hoạt động sản xuất kinh doanh của Tổng Công ty. Tổng Công ty có trách nhiệm xây dựng các kế hoạch dài hạn (5 năm) và một năm về sản xuất kinh doanh, về đầu tư máy móc thiết bị, đầu tư sửa chữa – nâng cấp cơ sở sản xuất, đầu tư nguồn nhân lực đồng thời đưa ra các giải pháp thiết thực để thực hiện các kế hoạch đề ra. Trên cơ sở các kế hoạch dài hạn, Tổng Công ty triển khai các kế hoạch hàng năm, duyệt và giao kế hoạch cho các đơn vị trực thuộc, kiểm tra quá trình thực hiện kế hoạch tại các đơn vị trực thuộc.

Tại các đơn vị trực thuộc, công tác lập kế hoạch được giao cho phòng kế hoạch kết hợp với các phân xưởng sản xuất và các phòng ban khác trong đơn vị thực hiện. Trên cơ sở kế hoạch tổng thể Tổng Công ty giao, các đơn vị trực thuộc triển khai thực hiện các kế hoạch cụ thể, chi tiết cho cả năm và từng quý.

2.2.2 Thực trạng tổ chức kế toán trách nhiệm tại Tổng Công ty Điện lực Miền Trung.

2.2.2.1 Những qui định về công tác lập báo cáo

Để phục vụ công tác quản trị, đánh giá tình hình và kết quả hoạt động kinh doanh toàn tổng công ty, đánh giá thực trạng tài chính của đơn vị trong kỳ hoạt động đã qua và những dự đoán trong tương lai. Ngày 06/10/2010 Chủ tịch Tổng công ty Điện Lực Miền Trung đã ban hành Quyết định số: 3789/QĐ-EVN CPC về việc “ Qui định về chế độ kế toán và báo cáo trong Tổng công ty Điện Lực Miền Trung”. Quyết định gồm có **5 chương** và **21 điều** và được qui định rõ nội dung, trách nhiệm, biểu mẫu, thời gian lập, thời gian nộp, địa điểm nộp và khen thưởng xử phạt trong công tác lập báo cáo.

2.2.2.2 Báo cáo về tình hình hình chi phí sản xuất

Chi phí sản xuất là chỉ tiêu phản ánh một cách tổng quát các mặt kinh tế kỹ thuật, tổ chức sử dụng tài nguyên của doanh nghiệp. Xét theo tính hệ thống của quá trình kinh doanh, chi phí sản xuất còn là yếu tố ảnh hưởng đến đầu ra của doanh nghiệp, quyết định đến lợi nhuận hay lâu dài hơn là sự tồn tại và phát triển của doanh nghiệp.

2.2.2.3 Báo cáo tình hình tiêu thụ

Theo phân cấp quản lý tài chính hiện nay, Điện lực các quận, huyện được ký kết các hợp đồng mua bán điện, dịch vụ điện với các khách hàng sử dụng điện đóng trên địa bàn đơn vị quản lý. Như vậy, Điện lực quận, huyện là nơi quản lý lượng điện tiêu thụ của từng khách hàng và Công ty Điện lực tỉnh, thành là nơi áp giá bán và phát hành hóa đơn thu tiền điện.

2.2.2.4 Báo cáo về kết quả sản xuất kinh doanh

Trung tâm lợi nhuận tại Tổng công ty Điện lực Miền Trung là hệ thống trung tâm lợi nhuận gồm 13 đơn vị thành viên và các đơn vị hậu cần.

Trách nhiệm báo cáo đối với các trung tâm lợi nhuận là các báo cáo về kết quả hoạt động kinh doanh bộ phận theo hình thức sổ dư đảm phí, giữa thực hiện so với dự toán.

2.2.2.5 Báo cáo về vốn đầu tư

Theo qui chế phân cấp quản lý tài chính hiện nay, Tổng công ty Điện lực Miền Trung giao vốn cho các điện lực quản lý và sử dụng, do đó Giám đốc các đơn vị thành viên, đơn vị trực thuộc là người chịu trách nhiệm bảo toàn và phát triển vốn được giao, đồng thời được huy động vốn để phục vụ công tác sản xuất kinh doanh. Căn cứ vào tình hình thực hiện nhiệm vụ sản xuất kinh doanh của các đơn vị trong từng thời kỳ và nguồn vốn kinh doanh hiện có, Tổng công ty sẽ cấp bổ sung nguồn vốn kinh doanh cho các đơn vị hoặc điều động vốn kinh doanh từ các đơn vị thừa sang đơn vị thiếu vốn.

2.3. Đánh giá tổ chức kế toán trách nhiệm tại Tổng Công ty

Qua nghiên cứu, tìm hiểu thực trạng kế toán trách nhiệm tại Tổng công ty Điện Lực Miền Trung, tác giả nhận thấy tại Tổng công ty đã bắt đầu có biểu hiện của việc áp dụng kế toán trách nhiệm vào công tác quản lý thông qua các báo cáo nội bộ - Đây là biểu hiện rõ nhất của kế toán trách nhiệm trong cơ cấu tổ chức của Tổng công ty. Tuy nhiên, việc thiết lập các trung tâm trách nhiệm và bố trí nhân sự cho các TTTN thực hiện các công việc liên quan đến KTTN thì chưa được rõ ràng, các báo cáo chỉ mới dừng lại ở việc xem xét và ra quyết định của các nhà quản trị, chưa đánh giá được thành quả của các TTTN. Chính vì vậy mà công tác kế toán trách nhiệm tại Tổng công ty chưa được khai thác và ứng dụng một cách triệt để và hiệu quả.

KẾT LUẬN CHƯƠNG II

Qua việc tìm hiểu, thu thập thông tin, phân tích tình hình tổ chức kế toán quản trị nói chung và kế toán trách nhiệm nói riêng tại Tổng Công ty Điện Lực Miền Trung cho thấy thông tin nhận được từ hệ thống báo cáo nội bộ tương đối đầy đủ, rõ ràng, đáp ứng cơ bản nhu cầu của các nhà quản trị trong việc xem xét, đánh giá trách nhiệm và hiệu quả hoạt động của từng bộ phận cũng như từng cấp quản lý trong phạm vi toàn Tổng công ty. Tuy nhiên vẫn còn một số hạn chế cần phải khắc phục, bổ sung để đáp ứng tốt nhu cầu quản trị Công ty trong bối cảnh hiện nay. Cụ thể, nội dung công tác tổ chức kế toán trách nhiệm tại Tổng Công ty được thể hiện thông qua việc phân cấp quản lý, lập các kế hoạch dài hạn, ngắn hạn, lập các báo cáo kế toán nội bộ cung cấp thông tin cho quản lý trong việc kiểm soát, điều hành và ra quyết định, phân tích tình hình hoạt động thực tế so với kế hoạch và so với năm trước để đánh giá tốc độ phát triển của Tổng Công ty. Với những công tác nêu trên đã phần nào đáp ứng được nhu cầu thông tin cho các nhà quản trị trong Tổng Công ty nhưng chưa đáp ứng nhu cầu của các nhà quản trị trong việc đánh giá trách nhiệm, xác định thành quả của từng bộ phận cũng như từng cấp quản lý trong Tổng Công ty.

Từ những đánh giá tổng quát về công tác kế toán trách nhiệm tại Tổng Công ty cùng với việc vận dụng những kiến thức về kế toán trách nhiệm, tác giả sẽ đề xuất những phương hướng và giải pháp nhằm hoàn thiện công tác kế toán trách nhiệm tại Tổng Công ty Điện Lực Miền Trung trong chương tiếp theo.

CHƯƠNG III

HOÀN THIỆN TỔ CHỨC KẾ TOÁN TRÁCH NHIỆM TẠI TỔNG CÔNG TY ĐIỆN LỰC MIỀN TRUNG

3.1. Sự cần thiết phải hoàn thiện tổ chức kế toán trách nhiệm tại Tổng Công ty Điện lực Miền Trung

Trong bối cảnh nền kinh tế thế giới nói chung và kinh tế Việt Nam nói riêng, vấn đề khai thác và sử dụng năng lượng là một vấn đề nóng bỏng, mỗi quốc gia phải có các biện pháp khai thác sử dụng năng lượng hợp lý và hiệu quả. Tại Tổng Công ty Điện Lực Miền Trung, hoạt động khai thác, kinh doanh, cung cấp điện cho nhân dân tại khu vực Miền Trung – Tây Nguyên là nhiệm vụ hàng đầu của Tổng Công ty. Để hoạt động SXKD của Tổng công ty đạt hiệu quả, tiết kiệm chi phí sản xuất, tăng sản lượng điện thương phẩm, tăng doanh thu, đảm bảo đầu tư và sản xuất kinh doanh có hiệu quả đòi hỏi các bộ phận phải luôn thay đổi phương pháp quản lý cho phù hợp với điều kiện thực tế mà cụ thể là phải không ngừng hoàn thiện công tác kế toán trách nhiệm trong phạm vi toàn Tổng công ty.

3.2. Một số giải pháp nhằm hoàn thiện tổ chức kế toán trách nhiệm tại Tổng Công ty Điện lực Miền Trung

3.2.1 Xác định mục tiêu và nhiệm vụ của các trung tâm trách nhiệm

- Trung tâm chi phí
- Trung tâm doanh thu
- Trung tâm lợi nhuận (Công ty Điện lực tỉnh, thành)
- Trung tâm đầu tư (Tổng công ty Điện lực Miền Trung)

3.2.2. Tổ chức các trung tâm trách nhiệm theo phân cấp quản lý tại Tổng Công ty Điện lực Miền Trung

3.2.2.1. Xây dựng mô hình tổ chức các trung tâm trách nhiệm tại Tổng Công ty Điện lực Miền Trung

Mô hình hạch toán kế toán hiện nay của Tổng công ty Điện lực Miền Trung, toàn bộ mọi thông tin về chi phí sản phẩm điện được tập hợp đầy đủ và chính xác cho từng Công ty Điện lực trực thuộc nhưng do qui trình hạch toán tập trung toàn Tổng công ty nên có một số khoản mục chi phí điện mua, chi phí sửa chữa lớn hạch toán tại Tổng công ty. Để đảm bảo tính đầy đủ chi phí thực tế phát sinh tại các đơn vị trực thuộc và cụ thể hóa trách nhiệm người đứng đầu các bộ phận trong việc giám sát chi phí tại nơi phát sinh thì Tổng công ty cần giao cho các đơn vị hạch toán các khoản mục chi phí đó là hợp lý.

3.2.2.2. Xác định bộ máy nhân sự cho mô hình tổ chức kế toán trách nhiệm tại Công ty

**BỐ TRÍ NHÂN SỰ LIÊN QUAN ĐẾN MÔ HÌNH KẾ TOÁN TRÁCH
NHIỆM TỔNG CÔNG TY ĐIỆN LỰC MIỀN TRUNG**

Số TT	Trung tâm trách nhiệm	Nhà quản trị
1	Trung tâm đầu tư - Tổng Cty ĐLMTrung	Giám đốc Tổng Công ty
2	Trung tâm lợi nhuận - Công ty Điện lực tỉnh, thành phố	Giám đốc các Công ty Điện lực tỉnh, thành
3	Trung tâm doanh thu - Điện lực các Quận, huyện	Giám đốc các Điện lực Quận, huyện
4	Trung tâm chi phí * Trung tâm chi phí định mức: Phòng, phân xưởng, tổ sản xuất	Các trưởng phòng, quản đốc phân xưởng, tổ trưởng tổ sản xuất thuộc các nhà máy sản xuất
	* Trung tâm chi phí linh hoạt - Các phòng ban phụ trợ - Cơ quan Tổng công ty	Trưởng các phòng ban

3.2.3 Xây dựng chỉ tiêu phân tích nhằm đánh giá thành quả các trung tâm trách nhiệm tại Tổng Công ty Điện lực Miền Trung.

3.2.3.1 Chỉ tiêu phân tích đánh giá trung tâm trách nhiệm chi phí

Trên cơ sở các báo cáo chi phí kế hoạch và thực hiện cũng như các chỉ tiêu định mức tiêu hao nhiên liệu, tiêu hao vật tư,... cần phải lượng hóa việc tăng giảm các chỉ tiêu đó thông qua các độ lệch sau:

Số TT	Chỉ tiêu	Phương pháp Đánh giá
--------------	-----------------	-----------------------------

1	Chi phí sản xuất điện	Chi phí sản xuất thực tế (-) Chi phí sản kế hoạch
2	Chi phí phân phối điện	Chi phí phân phối thực tế (-) Chi phí phân phối kế hoạch theo sản lượng TT

3.2.3.2 Chỉ tiêu phân tích đánh giá trung tâm trách nhiệm doanh thu

Khi phân tích tình hình thực hiện kế hoạch cần so sánh các chỉ tiêu nghiên cứu ở kỳ thực tế với kỳ kế hoạch, qua đó có kết luận cụ thể về hiệu quả của trung tâm cũng như trách nhiệm của nhà quản lý trung tâm đó. Sau đây là một số chỉ tiêu phân tích đánh giá trung tâm trách nhiệm doanh thu

Số TT	Chỉ tiêu	Phương pháp tính
1	Doanh thu	Doanh thu thực tế (-) Doanh thu kế hoạch
2	Sản lượng điện thương phẩm	Sản lượng điện thương phẩm thực tế (-) Sản lượng điện thương phẩm kế hoạch

3.2.3.3 Chỉ tiêu phân tích đánh giá trung tâm trách nhiệm lợi nhuận

Thước đo để đánh giá trách nhiệm quản lý và thành quả hoạt động của các trung tâm lợi nhuận tại Tổng công ty Điện lực Miền Trung là hệ thống các chỉ tiêu lợi nhuận sau:

Số TT	Chỉ tiêu	Phương pháp tính
1	Lợi nhuận	LN thực tế (-) LN kế hoạch
2	Tỷ suất lợi nhuận trên doanh thu	Lợi nhuận/ Doanh thu
3	Tỷ suất LN trên chi phí SXKD	Lợi nhuận/Chi phí SXKD

3.2.3.4 Hệ thống chỉ tiêu phân tích đánh giá trung tâm trách nhiệm đầu tư

Thước đo để đánh giá trách nhiệm của trung tâm đầu tư tại Tổng công ty Điện lực Miền Trung là hệ thống các chỉ tiêu lợi nhuận sau:

Số TT	Chỉ tiêu	Phương pháp tính
1	Chênh lệch tỷ lệ hoàn vốn	Tỷ lệ hoàn vốn đầu tư thực tế (-) Tỷ lệ hoàn vốn

	đầu tư (ROI)	tư kế hoạch
2	Chênh lệch tỷ suất sinh lợi doanh số (ROS)	Tỷ suất sinh lợi doanh số thực tế (-) Tỷ suất sinh lợi doanh số kế hoạch
3	Lãi thặng dư (RI)	Lợi tức của TTĐT (-) Chi phí sử dụng vốn

3.2.4 Tổ chức hệ thống thông tin dự toán của Tổng Công ty Điện lực Miền Trung – Cơ sở để đánh giá trách nhiệm.

- Đối với trung tâm chi phí:
- Đối với trung tâm doanh thu:
- Đối với trung tâm lợi nhuận:
- Đối với trung tâm đầu tư:

3.3 Hoàn thiện báo cáo thực hiện, đánh giá thành quả các trung tâm trách nhiệm tại Tổng Công ty Điện lực Miền Trung

Một trong những chức năng của kế toán trách nhiệm là thiết kế hệ thống báo cáo trách nhiệm từ cấp dưới lên cấp trên nhằm đáp ứng đầy đủ lượng thông tin trong toàn doanh nghiệp cho nhà quản trị cấp cao. Thông qua hệ thống báo cáo, đây sẽ trở thành kênh thông tin tổng hợp để đánh giá thành quả hoạt động của các trung tâm trách nhiệm và trách nhiệm của nhà quản lý bộ phận.

3.3.1 Báo cáo thực hiện, đánh giá thành quả trung tâm trách nhiệm chi phí

Trung tâm trách nhiệm chi phí được đánh giá là tốt khi tối thiểu hóa các chi phí sản xuất, tối đa hóa sản lượng sản xuất, đảm bảo hoàn thành các chỉ tiêu kế hoạch, kiểm soát được chi phí trong mối quan hệ với doanh thu, góp phần giảm tỉ lệ chi phí trên doanh thu để tăng lợi nhuận cho toàn đơn vị.

3.3.2 Báo cáo thực hiện, đánh giá thành quả trung tâm trách nhiệm doanh thu

Báo cáo đánh giá thành quả của trung tâm doanh thu cho phép nhà quản lý tìm ra nguyên nhân và mức độ ảnh hưởng của các nhân tố đến doanh thu điện để đánh giá trách nhiệm của nhà quản lý trung tâm doanh thu, từ đó đưa ra những điều chỉnh thích hợp về việc thực hiện quy trình kinh doanh, các biện pháp tăng doanh thu, tăng giá bán điện góp phần tăng lợi nhuận trên toàn Tổng Công ty.

3.3.3 Báo cáo thực hiện, đánh giá thành quả trung tâm trách nhiệm lợi nhuận

Trên cơ sở báo cáo chi phí của trung tâm trách nhiệm chi phí kết hợp với báo cáo doanh thu của trung tâm trách nhiệm doanh thu tại các Điện lực Quận, huyện. Công ty Điện lực các tỉnh, thành tiến hành lập báo cáo lợi nhuận thực hiện nộp về Tổng công ty Điện lực Miền Trung. Báo cáo cần phải thể hiện các chỉ tiêu phân tích như doanh thu tiêu thụ, số dư đảm phí, số dư bộ phận kiểm soát được, lợi nhuận trước thuế...

3.3.4 Báo cáo thực hiện, đánh giá thành quả trung tâm trách nhiệm đầu tư

Báo cáo thực hiện của trung tâm trách nhiệm đầu tư được lập tại Tổng công ty để phân tích, đánh giá hiệu quả, chất lượng đầu tư của nhà quản trị trung tâm đầu tư. Báo cáo này giúp cho nhà quản trị trung tâm đầu tư nhìn tổng thể về tình hình đầu tư của Tổng công ty, xem xét và đánh giá được hiệu quả của việc đầu tư. Đồng thời báo cáo này còn giúp cho Ban giám đốc Tổng công ty có những thông tin cần thiết cho việc ra quyết định.

3.4 Một số kiến nghị để thực hiện các giải pháp hoàn thiện công tác tổ chức kế toán trách nhiệm tại Tổng công ty Điện lực Miền Trung

Như trên đã trình bày, Mặc dù Tổng công ty Điện Lực Miền Trung đã ban hành qui chế xét chấm điểm hằng quý, hằng năm cho toàn Tổng công ty theo quyết định số 2142/QĐ-EVNCPC ngày 06/07/2010, theo đó các phòng ban, đơn vị, các cá nhân đều được khen thưởng hoặc kỷ luật tùy theo mức độ nặng nhẹ khác nhau. Tác giả mong rằng, trên cơ sở các chỉ tiêu phân tích, đánh giá các trung tâm trách nhiệm ở phần 3, lãnh đạo Tổng công ty Điện Lực Miền Trung có cái nhìn sâu sắc hơn, toàn diện hơn từ đó đưa ra những qui chế sát với thực tế, gắn trách nhiệm của từng cá nhân, từng tổ chức đối với từng trung tâm trách nhiệm nhằm mục đích kiểm soát toàn diện chi phí, doanh thu, lợi nhuận để mang lại hiệu quả cao nhất cho doanh nghiệp cũng như toàn xã hội. Để giải pháp trên đi vào thực tiễn, luận văn xin đề xuất một số ý kiến bổ sung sau:

- Ban lãnh đạo Tổng công ty Điện Lực Miền Trung cần sớm hoàn thiện cấu trúc tổ chức một cách khoa học và hợp lý hơn nữa, có sự phân định rõ ràng về trách nhiệm và quyền hạn của từng đơn vị thành viên và nhà quản trị của đơn vị đó.

- Hoàn thiện phân cấp quản lý tài chính theo hướng phân quyền ngày càng nhiều cho các đơn vị, đảm bảo các cấp quản lý khác nhau được quyền ra quyết định và chịu trách nhiệm với phạm vi trách nhiệm, quyền hạn của họ.

- Hoàn thiện tổ chức bộ máy kế toán theo hướng kết hợp cả kế toán tài chính và kế toán quản trị, sử dụng nguồn số liệu của kế toán tài chính để xử lý và lượng hóa các thông tin đáp ứng nhu cầu thông tin cho quản trị doanh nghiệp một cách kịp thời và chính xác.

- Thường xuyên tổ chức các buổi tập huấn, đào tạo chuyên đề về kế toán quản trị, kế toán trách nhiệm cho các đối tượng cán bộ quản lý và kế toán để họ nhận thức một cách đầy đủ sự cần thiết của kế toán trách nhiệm và

vận dụng chúng trong công tác điều hành, quản lý kinh doanh ở đơn vị mình, tránh tình trạng cùng một nghiệp vụ phát sinh xảy ra mà mỗi đơn vị phản ánh khác nhau.

KẾT LUẬN

Trước xu thế hội nhập toàn cầu của nền kinh tế đang diễn ra như vũ bão hiện nay, các doanh nghiệp phải chịu sự cạnh tranh khốc liệt của nền kinh tế thị trường. Do vậy các doanh nghiệp phải không ngừng nâng cao năng lực quản lý, kiểm tra, đánh giá được thành quả của mỗi bộ phận, mỗi đơn vị trực thuộc nhằm hướng đến mục tiêu chung của tổ chức. Kế toán trách nhiệm giúp cho doanh nghiệp có một hệ thống cung cấp thông tin tin cậy để kiểm soát chặt chẽ và đánh giá được thành quả của từng bộ phận, từng đơn vị trực thuộc và bản thân doanh nghiệp.

Hiện nay, công tác kế toán, kể cả kế toán tài chính và kế toán quản trị, đang được sự hỗ trợ tích cực và hiệu quả của các phần mềm kế toán, thông tin được cung cấp nhanh chóng, đầy đủ và rõ ràng. Tuy nhiên, để thực hiện thành công kế toán trách nhiệm, các doanh nghiệp trước tiên cần phải phân cấp quản lý rõ ràng, minh bạch và chặt chẽ phù hợp với đặc thù doanh nghiệp mình. Đây là điều kiện đầu tiên để xác lập hệ thống kế toán trách nhiệm tại đơn vị.

Nhìn chung luận văn đã đáp ứng cơ bản những mục tiêu đặt ra. Tuy nhiên để áp dụng thành công trong thực tế tại đơn vị, ngoài sự nhận thức tầm quan trọng và ý nghĩa thiết thực về kế toán trách nhiệm của Ban lãnh đạo Tổng công ty cũng như các đơn vị phụ thuộc thì cần phải có sự hỗ trợ của Tập đoàn Điện Lực Việt Nam và các cơ quan Nhà Nước nhằm tạo hành

lang pháp lý thuận lợi nhất để công việc được tiến hành một cách đồng bộ, góp thêm một công cụ quản lý sắc bản trong quản trị doanh nghiệp.

Kể toán trách nhiệm hiện nay vẫn còn mới mẻ cả về mặt lý luận và thực tiễn, mặc dù tác giả đã có nhiều cố gắng nhưng chắc chắn luận văn vẫn còn nhiều thiếu sót. Vì vậy, tác giả mong muốn nhận được những ý kiến đóng góp của các Thầy Cô, bạn bè, đồng nghiệp để hoàn thiện hơn trong việc nghiên cứu của mình.

Tác giả xin chân thành cảm ơn Thầy giáo TS Trần Đình Khôi Nguyên, các Thầy Cô trường Đại học Kinh tế Đà Nẵng, các đồng nghiệp và bạn bè đã tận tình giúp đỡ tác giả trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn này. Trân trọng cảm ơn!